

P9_TA(2024)0010

Realizacja rozwoju terytorialnego (rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów, tytuł III rozdział II) i jego stosowanie w Agencji Terytorialnej Unii Europejskiej 2030

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 16 stycznia 2024 r. w sprawie realizacji rozwoju terytorialnego (rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów, tytuł III rozdział II) i jego stosowania w Agencji Terytorialnej Unii Europejskiej 2030 (2023/2048(INI))

(C/2024/5704)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego tytuł XVIII,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej ⁽¹⁾ (rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności ⁽²⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1059 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) wspieranego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz instrumentów finansowania zewnętrznego ⁽³⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji ⁽⁴⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia na podstawie planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 ⁽⁵⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2220 z dnia 23 grudnia 2020 r. ustanawiające niektóre przepisy przejściowe dotyczące wsparcia z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) w latach 2021 i 2022 oraz zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, (UE) nr 1306/2013 i (UE) nr 1307/2013 w odniesieniu do zasobów i stosowania w latach 2021 i 2022 oraz rozporządzenie (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do zasobów i rozdziału takiego wsparcia na lata 2021 i 2022 ⁽⁶⁾,

⁽¹⁾ Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159.

⁽²⁾ Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 60.

⁽³⁾ Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 94.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 1.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 435 z 6.12.2021, s. 1.

⁽⁶⁾ Dz.U. L 437 z 28.12.2020, s. 1.

- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 ⁽⁷⁾,
- uwzględniając porozumienie przyjęte podczas 21. Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu (COP21) w Paryżu 12 grudnia 2015 r. (porozumienie paryskie),
- uwzględniając Agendę ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, w szczególności cel zrównoważonego rozwoju nr 11 dotyczący zrównoważonych miast i społeczności,
- uwzględniając Agendę Terytorialną 2030 – Przyszłość dla wszystkich obszarów, przyjętą na nieformalnym posiedzeniu ministrów odpowiedzialnych za planowanie przestrzenne, rozwój terytorialny lub spójność terytorialną w dniu 1 grudnia 2020 r.,
- uwzględniając pakt amsterdamski ustanawiający agendę miejską dla UE, uzgodniony podczas nieformalnego spotkania ministrów finansów UE odpowiedzialnych za sprawy miejskie w dniu 30 maja 2016 r.,
- uwzględniając dokument „New Leipzig Charter – The transformative power of cities for the common good” [Nowa karta lipska – transformacyjna siła miast dla wspólnego dobra], przyjęty 30 listopada 2020 r. podczas nieformalnego posiedzenia ministerialnego w sprawie obszarów miejskich,
- uwzględniając porozumienie z Lublany przyjęte 26 listopada 2021 r. podczas nieformalnego posiedzenia ministrów odpowiedzialnych za sprawy miejskie,
- uwzględniając Nową agendę miejską przyjętą przez Organizację Narodów Zjednoczonych 20 października 2016 r.,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 17 stycznia 2023 r. zatytułowany „Wykorzystanie potencjału talentów w regionach Europy” (COM(2023)0032),
- uwzględniając komunikat Komisji Europejskiej z 4 lutego 2022 r. zatytułowany „8. sprawozdanie na temat spójności: spójność w Europie do 2050 r.” (COM(2022)0034),
- uwzględniając komunikat Komisji z 30 czerwca 2021 r. zatytułowany „Długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich UE – W kierunku silniejszych, lepiej skomunikowanych, odpornych i zamożnych obszarów wiejskich do 2040 r.” (COM(2021)0345),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 3 marca 2021 r. zatytułowany „Unia równości: Strategia na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030” (COM(2021)0101),
- uwzględniając komunikat Komisji z 11 grudnia 2019 r. zatytułowany „Europejski Zielony Ład” (COM(2019)0640),
- uwzględniając komunikat Komisji z 17 września 2020 r. zatytułowany: „Ambitniejszy cel klimatyczny Europy do 2030 r. – Inwestowanie w przyszłość neutralną dla klimatu z korzyścią dla obywateli” (COM(2020)0562),
- uwzględniając nowy europejski Bauhaus – inicjatywę Komisji uruchomioną 16 września 2020 r.,
- uwzględniając dokument roboczy służb Komisji z 17 czerwca 2022 r. zatytułowany „Model rozwoju terytorialnego w ramach nowego europejskiego Bauhausu (NEB TDM) - instrument finansowy” (SWD(2022)0172),
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 14 września 2022 r. w sprawie nowego europejskiego Bauhausu ⁽⁸⁾,

⁽⁷⁾ Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 320.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 125 z 5.4.2023, s. 56.

- uwzględniając swoją rezolucję z 13 grudnia 2022 r. w sprawie długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich UE – w kierunku silniejszych, lepiej skomunikowanych, odpornych i zamożnych obszarów wiejskich do 2040 r. ⁽⁹⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 września 2022 r. w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w UE: 8. sprawozdanie na temat spójności ⁽¹⁰⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 lutego 2022 r. w sprawie wyzwań stojących przed obszarami miejskimi w okresie po pandemii COVID-19 ⁽¹¹⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 20 maja 2021 r. w sprawie odwrócenia tendencji demograficznych w regionach UE za pomocą instrumentów polityki spójności ⁽¹²⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 25 marca 2021 r. w sprawie polityki spójności i regionalnych strategii środowiskowych w walce ze zmianą klimatu ⁽¹³⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 13 marca 2018 r. w sprawie roli regionów i miast UE we wdrażaniu porozumienia paryskiego z konferencji COP21 w sprawie zmian klimatu ⁽¹⁴⁾,
- uwzględniając opinię z Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 18 września 2020 r. zatytułowaną „Przegląd agendy terytorialnej UE, karty lipskiej i agendy miejskiej dla UE” ⁽¹⁵⁾,
- uwzględniając pogłębioną analizę pt. „Territorial Agenda 2030 – Implementation Review” [Agenda Terytorialna 2030 – Przegląd wdrażania] opublikowaną 7 czerwca 2023 r. przez Dyрекcję Generalną ds. Polityki Wewnętrznej ⁽¹⁶⁾,
- uwzględniając badanie przeprowadzone na zlecenie Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej Komisji Europejskiej (DG REGIO) zatytułowane „Zintegrowane strategie terytorialne i miejskie: jaką wartość wnoszą europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne na lata 2014–2020”, opublikowane w grudniu 2017 r. ⁽¹⁷⁾,
- uwzględniając STRAT-Board, interaktywne narzędzie opracowane przez Wspólne Centrum Badawcze (JRC) Komisji Europejskiej i DG REGIO pokazujące, w jaki sposób europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne (ESIF) wspierają zintegrowane podejście do rozwoju miejskiego i terytorialnego ⁽¹⁸⁾,
- uwzględniając Podręcznik strategii rozwoju terytorialnego i lokalnego ⁽¹⁹⁾ oraz Podręcznik strategii zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich ⁽²⁰⁾, opublikowane przez JRC,
- uwzględniając dokument roboczy DG REGIO pt. „The geography of EU discontent and the regional development trap” [Geografia niezadowolenia w UE i pułapka ograniczenia rozwoju regionalnego] opublikowany w marcu 2023 r.,
- uwzględniając badanie przeprowadzone dla Rady Gmin i Regionów Europy pt. „ZIT i RLKS – wykorzystanie zintegrowanych narzędzi terytorialnych w polityce spójności” opublikowane w grudniu 2022 r.,
- uwzględniając Kartę lipską na rzecz zrównoważonego rozwoju miast europejskich z 2007 r. oraz dokument pt. „New Leipzig Charter – the transformative power of cities for the common good” [Nowa karta lipska – transformacyjna siła miast dla wspólnego dobra] z 30 listopada 2020 r.,
- uwzględniając art. 54 Regulaminu oraz art. 1 ust. 1 lit. e) i załącznik 3 do decyzji Konferencji Przewodniczących z dnia 12 grudnia 2002 r. dotyczącej procedury udzielania zgody na sporządzenie sprawozdań z własnej inicjatywy,

⁽⁹⁾ Dz.U. C 177 z 17.5.2023, s. 35.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 125 z 5.4.2023, s. 100.

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 342 z 6.9.2022, s. 2.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 15 z 12.1.2022, s. 125.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 494 z 8.12.2021, s. 26.

⁽¹⁴⁾ Dz.U. C 162 z 10.5.2019, s. 31.

⁽¹⁵⁾ Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 145.

⁽¹⁶⁾ Pogłębiona analiza „Territorial Agenda 2030 – Implementation Review”, Parlament Europejski, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Wewnętrznej, Departament tematyczny B ds. polityki strukturalnej i polityki spójności, 7 czerwca 2023 r.

⁽¹⁷⁾ Komisja Europejska, „Zintegrowane strategie terytorialne i miejskie: jaką wartość wnoszą europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne na lata 2014–2020?”, sprawozdanie końcowe, grudzień 2017.

⁽¹⁸⁾ Komisja Europejska, „STRAT-Board”.

⁽¹⁹⁾ Komisja Europejska, „Podręcznik strategii rozwoju terytorialnego i lokalnego”.

⁽²⁰⁾ Komisja Europejska, „Podręcznik strategii zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich”.

- uwzględniając opinię Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji Rozwoju Regionalnego (A9-0420/2023),
- A. mając na uwadze, że polityka spójności pozostaje i powinna pozostać główną polityką inwestycyjną dla regionów i miast UE oraz że nie ma ona konsekwentnie służyć jako pierwszy wybór pomocy finansowej w obliczu nieprzewidywanych zdarzeń, które zakłócają naszą gospodarkę społeczno-gospodarczą; mając na uwadze, że agenda terytorialna jest instrumentem przewodnim polityki terytorialnej UE i znajduje odzwierciedlenie w krajowych programach i projektach, nadając kierunek strategicznemu planowaniu przestrzennemu i rozwojowi regionalnemu; wzywa się w niej także do umocnienia wymiaru terytorialnego polityki sektorowej na wszystkich szczeblach sprawowania rządów, a także dąży do promowania zrównoważonej przyszłości sprzyjającej włączeniu społecznemu we wszystkich miejscach oraz do wsparcia w osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju w Europie;
- B. mając na uwadze, że wyzwania stojące przed regionami UE podlegają identyfikacji i zarządzaniu na szczeblu terytorialnym;
- C. mając na uwadze, że poprzednie i obecne rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów nie zawierają żadnych konkretnych odniesień odpowiednio do Agendy Terytorialnej UE 2020 ani Agendy Terytorialnej UE 2030; mając na uwadze, że tytuł III rozdział II obowiązującego rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów stanowi podstawę do wykorzystywania funduszy polityki spójności w ramach strategii rozwoju terytorialnego; mając na uwadze, że art. 7 rozporządzenia (UE) nr 1301/2013 ⁽²¹⁾ odnosi się do zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich opartego na zintegrowanych i zrównoważonych strategiach miejskich jako ramach wyboru pojedynczych operacji;
- D. mając na uwadze, że ukierunkowane na konkretny obszar podejście do kształtowania polityki oparte na zintegrowanym rozwoju terytorialnym ma na celu uwolnienie wyjątkowego potencjału związanego z zasobami terytorialnymi, wiedzą i aktywami, przy jednoczesnym uznaniu potrzeby rozwiązań, które byłyby dostosowane do potrzeb różnych obszarów;
- E. mając na uwadze, że wydaje się, iż głównymi trudnościami napotykanymi przez instytucje lokalne i regionalne oraz społeczeństwo obywatelskie w latach 2014–2020 były niewystarczające wsparcie techniczne i administracyjne, dysproporcjonalne obciążenia biurokratyczne, a także niedobór umiejętności, szkoleń i wiedzy i budowania zdolności oraz słaba współpraca między poszczególnymi szczeblami władzy, a do tego powolna absorpcja funduszy;
- F. mając na uwadze, że w regionach i jednostkach administracyjnych, w których wdrażana jest inicjatywa LEADER, obowiązkowo ustanowiony kierownik lokalnej grupy działania przyczynia się do poprawy wyników i absorpcji regionalnego finansowania;
- G. mając na uwadze, że bogactwo różnorodności terytorialnej UE należy postrzegać jako dynamiczny i złożony system, w którym każdy region boryka się z wyzwaniami rozwojowymi w zależności od jego własnej specyfiki; mając na uwadze, że rosnące nierówności między miejscami i między ludźmi osiągnęły poziom krytyczny oraz że potrzebne są wspólne działania na wszystkich szczeblach geograficznych i sprawowania rządów, aby zapewnić pozytywne perspektywy dla wszystkich ludzi i miejsc w całej UE;
- H. mając na uwadze, że Podręcznik strategii rozwoju terytorialnego i lokalnego oferuje wsparcie metodologiczne na wszystkich szczeblach;
- I. mając na uwadze, że mikrospójność jest formą równowagi w przypadku obszarów słabo rozwiniętych położonych w bardziej rozwiniętych regionach; mając na uwadze, że agenda terytorialna (TA2030), która wyraźnie koncentruje się na „miejscach i ludziach”, jest pionierem „idei spójności interpersonalnej” obok spójności terytorialnej, biorąc pod uwagę, że dysproporcje te można wyeliminować jedynie poprzez zwiększenie większej uwagi na różnorodność i potencjał terytoriów, a także poprzez opracowanie polityk i strategii ukierunkowanych na konkretny obszar w celu lepszego włączenia wymiaru terytorialnego do wszystkich funduszy UE;
- J. mając na uwadze, że w art. 28 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów wskazano zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT) i rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS) jako instrumenty wdrażania strategii rozwoju terytorialnego oraz wezwano do zapewnienia spójności i koordynacji między funduszami, w przypadku gdy kilka z nich jest stosowanych w tej samej strategii rozwoju regionalnego lub lokalnego; mając na uwadze, że instrumenty te mają na celu oddolny rozwój terytorialny i zwiększenie aktywnego udziału lokalnych zainteresowanych stron;
- K. mając na uwadze, że w latach 2014–2020 w 28 państwach członkowskich (sprzed brexitu) uwzględniono w programowaniu 1 975 strategii, finansowanych kwotą 19 mld EUR z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), z czego 13,8 mld EUR przeznaczono na ZIT w dziewięciu państwach członkowskich;

⁽²¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006, Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 289.

- L. mając na uwadze, że rozwój lokalny kierowany przez społeczność był drugim najczęściej wykorzystywanym przez państwa członkowskie narzędziem służącym do rozwijania strategii terytorialnych lub lokalnych w latach 2014–2020 że i gwarantuje on, iż samorządy lokalne i regionalne oraz zainteresowane strony będą ściśle zaangażowane w przygotowanie, wdrażanie i monitorowanie otrzymywanych funduszy UE; mając na uwadze, że w okresie programowania 2021–2027 nie przeznaczono środków na wykorzystanie RLKS;
- M. mając na uwadze, że wdrażanie ZIT i RLKS odbywa się nierównomiernie w całej UE, a kilka państw członkowskich i instytucji zarządzających nie wydaje się zbyt zaangażowanych w ten proces; mając na uwadze, że interpretacja i realizacja celu polityki nr 5 „Europa bliżej obywateli” (CP5) różnią się w poszczególnych państwach członkowskich, co skutkuje niskim poziomem wdrażania ZIT i RLKS; mając na uwadze, że współprawodawcy powinni rozważyć w przyszłości elastyczniejsze wdrażanie CP5 bez rygorystycznych wymogów dotyczących strategii i zarządzania, co przyczyni się do otwarcia go na wszelkiego rodzaju inicjatywy na rzecz rozwoju regionalnego i lokalnego;
- N. mając na uwadze, że ZIT i RLKS to instrumenty, których celem powinno być nie tylko ułatwienie podejścia oddolnego do rozwoju terytorialnego przez angażowanie władz lokalnych i regionalnych od samego początku, ale również ułatwienie dialogu między poszczególnymi zainteresowanymi stronami oraz zacieśnianie współpracy sektora publicznego z prywatnym, a także wspieranie współpracy i przekazywania informacji między wszystkimi szczeblami administracji;
- O. mając na uwadze, że w AT2030 zachęca się Parlament i jego Komisję Rozwoju Regionalnego – komisję odpowiedzialną za spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną – do uwzględnienia celów agendy w drodze propagowania jej priorytetów w procesach ustawodawczych UE;
- P. mając na uwadze, że ZIT i strategie polityczne ukierunkowane na konkretny obszar są konieczne, aby UE mogła osiągnąć swoje strategiczne cele, takie jak transformacja ekologiczna i cyfrowa; mając na uwadze, że polityka ukierunkowana na konkretny obszar może pomóc terytoriom uporać się z długotrwałym pogarszaniem się sytuacji gospodarczej i „pułapką rozwoju regionalnego”, która polega na tym, że region nie jest w stanie utrzymać swojej dynamiki gospodarczej pod względem poziomu dochodów, wydajności i zatrudnienia;
- Q. mając na uwadze, że w AT2030 zdefiniowano dwa nadrzędne cele, jakimi są Sprawiedliwa Europa i Zielona Europa, obejmujące sześć priorytetów (zrównoważona Europa, regiony funkcjonalne, integracja ponad granicami, zdrowe środowisko, gospodarka o obiegu zamkniętym i zrównoważone połączenia), aby umożliwić rozwój całego terytorium Europy ze wszystkimi jej obszarami; mając na uwadze, że AT2030 jeszcze bardziej dostosowuje cele UE w zakresie rozwoju terytorialnego do Agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i Europejskiego Zielonego Ładu; mając na uwadze, że agenda miejsca UE wspiera cele AT2030 za pośrednictwem karty lipskiej;
- R. mając na uwadze, że silny wspólny rozwój terytorialny oparty na rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów i wdrażania TA2030 może służyć jako narzędzie umacniania solidarności i procesów demokratycznych oraz sprawiedliwej i ekologicznej UE; mając na uwadze, że podejścia terytorialne wnoszą wartość dodaną, ponieważ przyjmuje się w nich strategiczne, przestrzenne punkty widzenia uwzględniające konkretne kombinacje wyzwań i możliwości społecznych, instytucjonalnych, gospodarczych i środowiskowych, które wpływają na rozwój wszystkich rodzajów terytoriów;
- S. mając na uwadze, że wdrażanie priorytetów AT2030 pozostaje w UE nierównomierne, w szczególności biorąc pod uwagę dysproporcje przestrzenne, takie jak położenie wyspiarskie; mając na uwadze, że w konkluzjach AT2030 wskazano na rosnące nierówności w UE, które pogłębiają różnice między ludźmi i terytoriami;
- T. mając na uwadze, że w AT2030 wzywa się do umocnienia wymiaru terytorialnego polityk sektorowych na wszystkich szczeblach sprawowania rządów; mając na uwadze, że główne zasady AT2030 ujęto w dwóch priorytetach: „Oddalamy się od siebie – mentalnie i terytorialnie” oraz „Zrównoważony rozwój i zmiana klimatu”;
- U. mając na uwadze, że wraz z przyjęciem AT2030 rozpoczęto siedem działań pilotażowych, które służą za przykład realizacji celów tej agendy w terenie na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz zachęcają do wspólnego działania w całej UE, a mianowicie: „Przyszłość regionów słabiej rozwiniętych”, „Zrozumieć, jak polityki sektorowe kształtują (nie)równowagę terytorialną», «Małe miejsca mają znaczenie», «Transgraniczne planowanie przestrzenne», «Działania w dziedzinie klimatu w miastach alpejskich», «Przystosowanie się do zmiany klimatu i odporność poprzez transformację krajobrazu» oraz «Zmniejszenie sztucznej inteligencji gruntów, niekontrolowanego rozrastania się miast i zasklepienia gleby w miastach różnej wielkości i miejskich obszarach funkcjonalnych»;
- V. mając na uwadze, że biorąc pod uwagę ograniczoną równowagę geograficzną przy opracowywaniu tych działań pilotażowych oraz trudności administracyjne napotkane podczas finansowania działań pilotażowych w ramach kilku programów, konieczne jest lepsze gromadzenie danych, a także spójny przegląd programu AT2030;

1. podkreśla, że w latach 2014–2020 tylko 28 % strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich wdrożono za pośrednictwem ZIT; wzywa Komisję do podjęcia działań mających na celu zachęcenie do korzystania z takich narzędzi do rozwijania AT2030, w szczególności poprzez intensywniejsze działania komunikacyjne;
2. podkreśla cenny wkład, jaki w rozwój terytorialny wnoszą działania realizowane w ramach RLKS, takie jak działania programu LEADER; wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby wzmocniły inicjatywę LEADER poprzez zwiększenie jej puli środków budżetowych, zagwarantowanie im wysokiego poziomu autonomii lokalnych grup działania w zakresie ich tworzenia i podejmowania decyzji oraz zmniejszenie obciążeń administracyjnych;
3. wzywa Komisję, by wykorzystała wyniki przyszłego sprawozdania oceniającego na okres programowania 2014–2020, które zostanie sporządzone w 2024 r., oraz wyniki działań zrealizowanych w ramach RLKS, takich jak działania w ramach programu LEADER, do wsparcia programów przewidzianych na lata 2021–2027; zwraca uwagę na znaczenie analizy jakościowej narzędzi rozwoju terytorialnego; ubolewa w związku z tym nad wnioskiem zawartym w sprawozdaniu specjalnym Europejskiego Trybunału Obrachunkowego w sprawie LEADER i CLLB oraz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność;
4. z zadowoleniem przyjmuje Podręcznik strategii terytorialnych i rozwoju” oraz Podręcznik strategii zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich jako wytyczne dla wszystkich poziomów administracji dotyczące projektowania, wdrażania i monitorowania strategii terytorialnych i lokalnych, w tym rozwoju obszarów miejskich; uważa, że trzeba umocnić rozpowszechnianie dobrych praktyk, tak aby zagwarantować, że projekty są skuteczne i zrównoważone; ubolewa jednak nad spóźnioną publikacją tych Podręczników i zachęca Komisję do terminowego opracowania wytycznych służących programom operacyjnym; podkreśla potrzebę zaoferowania państwom członkowskim większej ilości wytycznych i większej elastyczności w zakresie wdrażania CP5 „Europa bliżej obywateli” oraz działań służących jego osiągnięciu, a także dostosowania ich do działań określonych w ramach TA2030, a także stworzenia zachęt do przeznaczania większych środków na CP5;
5. wzywa państwa członkowskie do propagowania strategicznego planowania przestrzennego uwzględniającego terytoria jako całość, poza obszarami metropolitalnymi, obszarami miejskimi i miejskimi obszarami funkcjonalnymi; wzywa ponadto państwa członkowskie do wzmocnienia powiązań między obszarami wiejskimi i miejskimi jako sposobu na osiągnięcie bardziej zrównoważonego rozwoju terytorialnego w całej UE oraz do rozważenia transgranicznego planowania i wdrażania poprzez podejścia oddolne, takie jak RLKS/ZIT;
6. wzywa Komisję i Radę, aby przeznaczała fundusze na obszary wiejskie i regiony, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych, w taki sam sposób, w jaki 8 % funduszy polityki spójności przeznacza się na rozwój programów w ramach agendy miejskiej; zauważa, że fundusze te powinny być wykorzystywane głównie za pośrednictwem narzędzi zintegrowanego rozwoju terytorialnego;
7. bierze pod uwagę zdolności władz lokalnych i regionalnych w zakresie wdrażania narzędzi terytorialnych i zarządzania nimi oraz uważa, że konieczna jest zmiana paradygmatu udziału władz lokalnych i regionalnych w planowaniu, wdrażaniu narzędzi terytorialnych i w zarządzaniu nimi; wzywa do skutecznego wdrożenia zasady partnerstwa i dogłębnych konsultacji z władzami lokalnymi i regionalnym i innymi zainteresowanymi stronami przed określeniem działań w ramach ZIT i RLKS; podkreśla znaczenie oddolnego podejścia do rozwoju terytorialnego, przy jednoczesnym umożliwieniu obywatelom przejścia odpowiedzialności za rozwój ich terytoriów;
8. wzywa do łączenia strategii rozwoju terytorialnego lub lokalnego finansowanych z więcej niż jednego programu w jedną ukierunkowaną strukturę zgodnie z art. 28 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i przy wsparciu Komisji, w stosownym przypadku, aby zapobiec opóźnieniom i przeszkodom administracyjnym; z zadowoleniem przyjmuje wprowadzoną w okresie programowania 2021–2027 możliwość wyznaczenia funduszu głównego dla strategii finansowanych z więcej niż jednego funduszu;

9. zauważa, że instrumenty terytorialne – takie jak RLKS lub ZIT – sprawdziły się jako środki, które przybliżają UE do obywateli; zauważa z zadowoleniem, że dane w STRAT-Board w latach 2014–2020 wskazują na fakt, że RLKS odegrały poważną rolę w rozwoju strategii terytorialnych; podkreśla przy tym, że na szczeblu lokalnym odnotowano duże zainteresowanie aktywnym uczestnictwem w opracowywaniu tych strategii; wzywa państwa członkowskie i Komisję do uproszczenia administracyjnego zarządzania funduszami, zwłaszcza w przypadkach, w których RLKS korzysta z więcej niż jednego funduszu; podkreśla, że ZIT to główne narzędzie wykorzystywane przez państwa członkowskie, którym przydzielono więcej środków z EFRR, ponieważ mogą one szybko pochłoniąć środki i są w stanie objąć kilka głównych osi obecnych w jednym lub kilku programach;

10. podkreśla wyraźny rozdział między państwami członkowskimi, które są zaangażowane w rozwój ZIT lub RLKS, a tymi, które nie są; wzywa Komisję do wyjaśnienia tego zróżnicowania w celu uniknięcia nierówności geograficznych oraz zapewnienia dostosowanego wsparcia technicznego dla tych państw członkowskich, które nie skorzystały z tych narzędzi terytorialnych; zachęca wszystkie państwa członkowskie, by w większym stopniu wykorzystywały narzędzia zintegrowanego rozwoju terytorialnego, zdefiniowanego w art. 28 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, oraz by gwarantowały poszanowanie partnerstwa zdefiniowanego w art. 8 ww. rozporządzenia; jest zdania, że narzędzia zintegrowanego rozwoju terytorialnego powinny być obowiązkowe dla państw członkowskich;

11. z zadowoleniem przyjmuje uproszczenia techniczne w zakresie rozwoju terytorialnego wprowadzone w okresie programowania 2021–2027; wzywa jednak Komisję i państwa członkowskie, aby utrzymały niezbędne dodatkowe przepisy administracyjne w minimalnym zakresie oraz aby bardziej skupiły się na proporcjonalności, ponieważ małe projekty wiążą się obecnie z proporcjonalnie większymi obciążeniami administracyjnymi (dla beneficjentów) i kosztami administracyjnymi (dla organów wdrażających program) niż większe projekty;

12. uważa, że AT2030 jest realnym i właściwym instrumentem, który ma na celu zmniejszenie wymiaru przestrzennego nierówności i zapewnienie spójności UE dzięki zarządzaniu każdym z jej regionów, z uwzględnieniem ich specyfiki; uważa w związku z tym, że społeczeństwa i terytoria powinny być w większym stopniu zaangażowane w uznanie znaczenia tej agendy; wzywa Komisję, aby zmieniła rolę AT2030, tak aby nie pełniła ona jedynie funkcji przewodnika zarządzania terytorialnego;

13. zauważa, że AT2030 nie tylko propaguje działania polityczne ukierunkowane na konkretny obszar w odpowiedzi na wyzwania terytorialne, ale również zawiera wizję i ambicje dotyczące celu spójności terytorialnej poprzez większe zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych oraz obywateli;

14. podkreśla, że chociaż finansowanie z wielu źródeł jest jednym z głównych celów zintegrowanych narzędzi terytorialnych, obecne ustalenia pokazują, że w niektórych krajach wykorzystanie wielu funduszy nadal okazuje się trudne, zwłaszcza że w obecnym okresie programowania EFRROW (rozwój obszarów wiejskich) nie jest już uwzględniony w rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów, w związku z czym potrzebne byłyby dodatkowe i konkretne środki w celu dostosowania przepisów EFRROW i innych funduszy polityki spójności (tj. wykorzystanie różnych funduszy UE na projekty zintegrowane na szczeblu lokalnym, które dotyczą kilku celów polityki);

15. wzywa państwa członkowskie, by aktywnie promowały uwzględnianie aspektu płci przy przygotowywaniu i wdrażaniu projektów pilotażowych AT2030 w terenie;

16. podkreśla, że sprawiedliwy i godny dochód oraz jakość życia obywateli i ich rodzin na obszarach wiejskich są istotne dla zagwarantowania postępu społecznego oraz pomyślnego rozwoju terytorialnego i lokalnego; podkreśla potrzebę powszechnego zapewnienia godnych warunków pracy i życia oraz ochrony socjalnej;

17. podkreśla znaczenie poprawy spójności polityki i wprowadzenia weryfikacji wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich w przyszłych inicjatywach UE dotyczących zintegrowanego rozwoju terytorialnego i innych odpowiednich inicjatywach, aby ocenić spójność i komplementarność polityk oraz ich potencjalny wpływ na obszary wiejskie; dzięki temu będzie można skutecznie zapobiegać wyludnianiu się obszarów wiejskich oraz ułatwiać wymianę pokoleń, równy dostęp do wysokiej jakości niezbędnych usług i tworzenie miejsc pracy na obszarach wiejskich; podkreśla znaczenie mechanizmu weryfikacji wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich, również gdy państwa członkowskie oceniają wpływ proponowanego ustawodawstwa na obszary wiejskie; podkreśla znaczenie zaangażowania organów lokalnych i regionalnych w definiowanie i wdrażanie mechanizmów weryfikacji wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich, a także w zarządzanie nimi zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym, aby zwalczać wykluczenie komunikacyjne i usprawniać dostępność terytorialną tych obszarów, dostęp do szerokopasmowego internetu i adekwatnych usług, zwłaszcza zdrowotnych i edukacyjnych, a także dywersyfikację gospodarki wiejskiej i rewitalizację obszarów wiejskich za sprawą zwiększenia atrakcyjności tych obszarów, a także zapewnienia tym społecznościom zrównoważonej przyszłości;

18. podkreśla, że działania w ramach AT2030 powinny odgrywać główną rolę w umowach o partnerstwie oraz w programach; zaznacza, że działania te powinny być bardziej stanowcze pod względem przydziału funduszy oraz potrzeby wspierania włączania AT2030 do polityki UE, z naciskiem na bardziej lokalne poziomy rządzenia; uważa, że w przyszłych wieloletnich ramach finansowych trzeba zapewnić AT2030 odpowiednie finansowanie i metodykę przydziału środków;

19. podkreśla, że zasadnicze znaczenie ma włączenie priorytetów i celów AT2030 do instrumentów legislacyjnych i programów funduszy polityki spójności, które powinny być dostosowane do specyfiki każdego z terytoriów; z zadowoleniem przyjmuje opracowane w ramach agendy działania pilotażowe i wzywa państwa członkowskie i Komisję do dalszego inwestowania w te działania, poprawy ich równowagi geograficznej i lepszej koordynacji z zasadami agendy;

20. podkreśla potrzebę zaangażowania Parlamentu, w szczególności jego właściwej Komisji Rozwoju Regionalnego, w działania pilotażowe, aby zapewnić ich zgodność z obecnymi priorytetami UE, oraz propagowania wyników działań pilotażowych i informowania o nich na szczeblu UE; należy je także zintegrować i skoordynować z inicjatywami takimi jak polityka spójności, w szczególności EFRR i Interreg;

21. wzywa do opracowania strategii ułatwiającej synergii między różnymi funduszami UE dla projektów realizowanych za pomocą narzędzi terytorialnych oraz do uproszczenia procedur administracyjnych w przypadku działań pilotażowych finansowanych z więcej niż jednego funduszu, tak aby zmniejszyć bariery administracyjne i ułatwić składanie wniosków dotyczących tych projektów;

22. uważa, że przedsiębiorstwa mogłyby odgrywać zasadniczą rolę w strategiach rozwoju terytorialnego; wzywa Komisję do wspierania współpracy między przedsiębiorstwami a władzami lokalnymi i regionalnymi w celu opracowania projektów rozwoju terytorialnego, które sprzyjałyby tworzeniu miejsc pracy i wzrostowi gospodarczemu;

23. zwraca uwagę na ogromny potencjał AT2030 oraz jej obecnych i przyszłych projektów pilotażowych w zakresie zaspokajania bardzo zróżnicowanych potrzeb obszarów pozamiejskich, w tym obszarów wiejskich, górskich, wysp i obszarów przybrzeżnych, obszarów oddalonych i słabo zaludnionych oraz wielu innych rodzajów obszarów, które charakteryzują się występowaniem cech miejskich i wiejskich; podkreśla w szczególności fakt, że obszary wiejskie często borykają się z wyzwaniem demograficznymi, niską gęstością zaludnienia i ograniczonym dostępem do usług świadczonych w interesie ogólnym oraz jakością tych usług, a jednocześnie nie zawsze są w stanie opracowywać i wdrażać innowacyjne rozwiązania; w związku z tym mogą bardzo skorzystać z wymiany najlepszych praktyk;

24. podkreśla potrzebę szerszego informowania o działaniach i osiągnięciach projektów pilotażowych jako o przykładach wdrażania funduszy UE; popiera pomysł organizowania co dwa lata konferencji, aby przedstawić działania pilotażowe władzom lokalnym i regionalnym, a także odpowiednim podmiotom na szczeblu krajowym i unijnym; konferencję tę można by połączyć z innymi wydarzeniami organizowanymi np. w ramach paktu na rzecz obszarów wiejskich czy forum miast;

25. apeluje, aby państwa członkowskie opracowały własne agendy terytorialne zgodne z AT2030 jako podstawę programowania krajowych strategii terytorialnych, z uwzględnieniem specyfiki i skrajnie odmiennych potrzeb każdego regionu, i działając z zamiarem stworzenia zachęt, oraz w celu pobudzenia procesu decyzyjnego i kształtowania polityki terytorialnej i miejskiej; ponadto wzywa państwa członkowskie, aby umożliwiły stosowanie różnych strategii terytorialnych wszystkim regionom UE, w tym obszarom wiejskim, obszarom podlegającym przemianom przemysłowym, regionom, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych, takim jak regiony najbardziej wysunięte na północ i regiony o bardzo niskiej gęstości zaludnienia, wyspy, regiony transgraniczne i regiony górskie;

26. podkreśla, że dobre wyniki struktur zarządzania mogą decydować o optymalnym zestawie priorytetów inwestycyjnych, które pomogą osiągnąć niezbędną wielopoziomową koordynację pionową i horyzontalną, aby opracować i zrealizować zintegrowane strategie rozwoju;

27. wzywa państwa członkowskie i Komisję, aby propagowały wdrażanie AT2030 wykraczające poza działania pilotażowe, co uczyni z tego instrumentu ramy odniesienia dla działań zawierające konkretne i dostosowane wytyczne dla terytoriów UE, które pozwolą im usprawnić funkcjonowanie; podkreśla możliwość powiązania finansowania regionalnego z realizacją priorytetów AT2030; wzywa także Komisję do opracowania wskaźników monitorowania łączących tę agendę z wykorzystaniem funduszy polityki spójności, w szczególności EFRR;

28. ponownie podkreśla, że trzeba pilnie wzmocnić politykę UE w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej, również w świetle coraz częstszego występowania ekstremalnych zdarzeń pogodowych w ostatnich latach i miastach w UE; w związku z tym wzywa władze publiczne do dalszego przeciwdziałania zmianie klimatu; podkreśla w tym kontekście, że trzeba zwiększyć poziom ambicji i jakość projektów pilotażowych dotyczących celu „bardziej ekologicznej Europy” i jego najważniejszego priorytetu „zdrowego środowiska”; podkreśla, że rozwój terytorialny ma zasadnicze znaczenie dla budowy odpornych regionów i zapewnienia zrównoważonego wdrażania finansowania w ramach polityki spójności;

29. z zadowoleniem przyjmuje propozycję Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, by promować europejską kartę praw i obowiązków obszarów wiejskich i miejskich; jest również przekonany, że potrzebna jest intensywniejsza współpraca z obszarami miejskimi w celu dopilnowania, by żaden obszar ani obywatel nie został pominięty w sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralnej dla klimatu, zrównoważonej i zamożnej Unii Europejskiej, oraz że należy dążyć do zaangażowania obszarów wiejskich i miejskich na rzecz sprawiedliwego podejścia oraz eksponować wartość dodaną współpracy organizacji wiejskich i miejskich;

30. podkreśla, że trzeba zadbać o bardziej zrównoważony rozwój regionów UE poprzez zapewnienie lepszej dystrybucji funduszy UE, w tym wsparcia z wspólnej polityki rolnej w państwach członkowskich i między nimi; podkreśla, że osiągnięcie zrównoważonego i długoterminowego rozwoju terytorialnego jest niemożliwe, jeśli wsparcie jest przyznawane różnym regionom w oparciu o dane historyczne;

31. zauważa, że coraz więcej osób decyduje się mieszkać w miastach i pracować na obszarach wiejskich; wzywa Komisję, by opracowała programy, które uwzględniają wszystkie terytoria, w tym obszary metropolitalne, miejskie i funkcjonalne; zachęca Komisję, by zaprojektowała inicjatywę LEADER w taki sposób, aby mogły z niej korzystać małe miasta;

32. apeluje, aby Komisja uwzględniła doświadczenia zdobyte podczas wdrażania AT2030 w przyszłej polityce spójności i zaleceniach grupy wysokiego szczebla ds. przyszłości polityki spójności w celu skuteczniejszego wyeliminowania nierównowagi terytorialnej i niedopasowania funkcjonalnego; zwraca uwagę na możliwości, jakie AT2030 stwarza pod względem oceny wpływu polityki spójności w odniesieniu do celu spójności terytorialnej;

33. wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby przed końcem 2024 r. przeprowadziły spójny przegląd AT2030, w tym gruntowny przegląd jej systemu zarządzania, postępów poczynionych w realizacji agendy oraz adekwatności priorytetów przewidzianych w AT2030;

34. z zadowoleniem przyjmuje wiążący charakter metodyki opisanej w Podręczniku strategii rozwoju terytorialnego i lokalnego, nadającej strategiom terytorialnym takie samo znaczenie jak strategiom miejskim;

35. wzywa do stworzenia jednolitych ram strategii mających na celu zarówno rozwój miejski, jak i szerszy rozwój terytorialny, w których to ramach wymogi terytorialne traktowane byłyby jako całość; podkreśla, że takie rozwiązanie mogłoby znacznie ograniczyć biurokratyczne bariery w pozyskiwaniu funduszy;
36. wzywa Komisję do zapewnienia właściwego wdrażania funduszy i instrumentów terytorialnych, przy czym powinna wspierać skuteczne zarządzanie bez nadmiernej biurokracji; podkreśla potrzebę uproszczenia dostępu do funduszy poprzez stworzenie „punktów kompleksowej obsługi” dla potencjalnych beneficjentów funduszy spójności UE oraz projektów ZIT lub RLKS, w których w szczególności będą oni mogli uzyskać dostęp do informacji na temat rodzaju finansowania, wymogów administracyjnych i kwalifikowalności;
37. uznaje rolę Rady Europejskiej w rozwijaniu działań terytorialnych państw członkowskich; zwraca się do państw członkowskich o zapewnienie wystarczających zasobów ludzkich zarówno w instytucjach zarządzających, jak i organach wdrażających odpowiedzialnych za ZIT lub RLKS, aby zapewnić lokalnym grupom działania i partnerom ZIT specjalne wsparcie techniczne i usługi doradcze oraz umożliwić przestrzeganie przepisów;
38. apeluje, aby Komisja zwiększyła zaangażowanie w politykę terytorialną za pośrednictwem polityki spójności oraz wzmocniła zarządzanie regionami w celu propagowania spójności i mikrospójności w oparciu o specyfikę każdego regionu, dzięki usprawnieniu procesów decyzyjnych na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz zastosowaniu istniejących narzędzi do usprawnienia zarządzania instrumentami ustawodawczymi; wzywa ponadto Komisję i państwa członkowskie do dalszego wspierania funduszy polityki spójności w celu zwiększenia odporności rozwoju terytorialnego, w szczególności w celu złagodzenia skutków nieoczekiwanych zdarzeń, ochrony regionów przed ich skutkami oraz przestrzegania zasady „nie szkodzić spójności”;
39. ma świadomość wpływu decyzji w ramach europejskiego semestru na spójność terytorialną, a co za tym idzie, na możliwości rozwoju programów terytorialnych; ponownie podkreśla w związku z tym potrzebę wzmocnienia wymiaru terytorialnego w europejskim semestrze i lepszego powiązania polityki spójności z europejskimi ramami zarządzania gospodarczego, przy udziale władz lokalnych i regionalnych na wszystkich etapach procedur związanych z europejskim semestrem i jego zaleceniami dla poszczególnych krajów;
40. wzywa Europejski Komitet Regionów i Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny do aktywniejszego udziału w działaniach następczych i dalszym rozwoju AT2030; wzywa Komisję do zbadania zdolności każdego regionu do łagodzenia przyszłych globalnych wyzwań, które mają wpływ na spójność terytorialną; zauważa, że zapewniłoby to narzędzie szybkiego reagowania, które umożliwiłoby elastyczny przydział lub zwiększanie zasobów w zależności od rzeczywistej sytuacji w regionach UE w danym momencie;
41. podkreśla znaczenie narzędzi terytorialnych, jeśli chodzi o większe i sprzyjające włączeniu społecznego zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego oraz władz lokalnych i regionalnych; wzywa Komisję, aby zbadała nowe sposoby dalszego zwiększania świadomości na temat zasadności tych narzędzi oraz zwiększenia wykorzystania ZIT i RLKS; jednym ze sposobów mogłoby być przeznaczanie określonej wartości procentowej na politykę spójności po 2027 r.;
42. wzywa Europejski Bank Inwestycyjny do zwiększenia środków finansowych na fundusze polityki spójności, które mają zapewnić równowagę i właściwe funkcjonowanie regionów;
43. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji, a także parlamentom narodowym i regionalnym państw członkowskich.